

Interaktivní tabule v pedagogické praxi

Mgr. Lenka Žďárská

Disertační práce

Oponentský posudek

Interaktivní tabule a schopnost jejího tvořivého využívání v pedagogické praxi bezesporu představuje významný prvek zkvalitnění výuky a rozšiřuje odborné a didaktické kompetence učitele. Jak tento nový fenomén definovat, jak experimentálně ověřit jeho možnosti ve výuce je smyslem předkládané dizertační práce.

Motivem k jejímu zpracování byl osobní zájem a vztah autorky k dané problematice, zřejmě podpořený její pedagogickou praxí na Základní škole v Lupáčově ulici v Praze, kde byla instalována první interaktivní tabule v ČR v roce 1999 a škola se pak, jak autorka uvádí, stala propagátorem výuky podporované prostředky ICT.

Disertační práce je klasicky členěna na část teoretickou a empirickou, a včetně 11 příloh čítá 122 stran textu (bez příloh 104 stran). Teoretická část obsahuje 3 hlavní kapitoly - **Interaktivní tabule**, **Didaktické prostředky v procesu výuky** a **Interaktivní tabule v systému vybraných didaktických prostředků**.

Empirickou část tvoří **dvě výzkumná šetření**. Prvé se zaměřuje na problematiku motivace a přístupu (spíš postojů) učitelů k využívání interaktivní tabule (IWB) ve výuce. Komparuje postoje 151 učitelů základních škol ve velšském městě Swansea s postoji srovnatelného počtu učitelů základních škol v Praze¹. Druhé šetření bylo prováděno u pražských žáků s cílem zjistit, jaký vliv má používání interaktivní tabule na jejich studijní výsledky v anglickém jazyce. Výzkum byl proveden u 52 žáků 6. ročníku ZŠ v Praze 1.

Prvé šetření učitelů bylo provedeno prostřednictvím elektronického dotazníkového šetření obsahujícího 10 položek, doplněného o rozhovory s některými z učitelů (jak vybranými?) „pro upřesnění a rozvinutí problematických otázek“(jakých?). Pro srovnání českých a britských učitelů byl nově vytvořen (kým?) dotazník na bázi aplikace Google Documents. Pro statistické zpracování byl použit chí kvadrát test.

Druhé šetření bylo provedeno prostřednictvím pedagogického experimentu u dvou skupin žáků, jejichž výuku prováděl jeden vyučující. Analýza experimentu je prezentována v kapitole 5 disertační práce.

Hodnocení disertační práce

Disertační práce je vždy celkem, jehož kvalitu tvoří jeho systémové pojetí, logické uspořádání. Kompatibilní by měl být vztah teoretické a empirické části, a tomu by měla odpovídat logika jednotlivých kapitol. Předpokladem k tomu je promyšlený cíl disertační práce. A to se autorce podle mého názoru nepodařilo. Cíl, který stanovila je nekonkrétní, proto těžko splnitelný, a zřejmě ovlivnil i celkovou strukturu práce. Na s. 13 jej formuluje následovně: "Cílem této disertační práce je snaha najít odpovědi na stěžejní otázky v jaké míře se zvyšuje efektivita výuky anglického jazyka při využívání IWB a zároveň, jak silný motivační prvkem (zřejmě prvek, má pozn.) může IWB být, pokud je pravidelně a uvážene začleňována do výuky. Současně se pokusím porovnat způsob využívání interaktivních tabulí mezi učiteli z Prahy 1 a učiteli z velšského města Swansea".

Nejasnost a nepřesnosti ve formulaci cíle práce se promítají i v textu disertační práce při používání pedagogických kategorií cíl, obsah, prostředky, apod.

Teoretickou část disertační práce považuji za její slabou stránku a uvedl bych to na některých příkladech. Jednak to, co se v práci předkládá jako teoretické je spíše popisem fenoménů, mechanicky seřazených, většinou ze starší a náhodně vybrané literatury. Chybí k nim názory a hodnocení autorky a jejich komparace s jinými pracemi. Například v kapitole 1 není jasné, podle jakých kritérií sestavuje výčet pozitivních a negativních aspektů spjatých s užíváním IWB. Na s. 32 uvádí, že shledává Rambouskův model třídění materiálních výukových prostředků za vhodný, ale neuvádí důvody proč, nesrovnává s jiným tříděním, apod. Na s. 40 uvádí, že ... "hlavní podstatou přínosu technických vyučovacích prostředků..." Co je hlavní podstata? Podstata nemůže být hlavní nebo vedlejší. Podobných terminologických nepřesností, které jsou možné v běžné mluvě ale ne v práci, která má již vědecký charakter, je více. Na s. 32 uvádí, že kategorizováním materiálních didaktických prostředků se zabývalo velké množství autorů (Janiš, Malach, Rambousek, Šimoník)... Přitom Malacha nemá vůbec uvedeného v seznamu literatury. A zde je velký formální problém teoretické části disertační práce. V mnoha případech autorka uvádí či cituje autory, které vůbec nemá v seznamu literatury. S. 22 Dale (1946), s. 37 Dostál (2008), s. 39 a s. 42 Kouba (1995), s. 41 Rambousek

(1990), s. 41 Rotport (2003), s. 41 Palán (1981), s. 48 (Lerner), s. 48 Švarcová, s. 49 Mojžíšek (1975). Na s. 31 je citát z Didaktiky velké, ale chybí další potřebné údaje.

Obsah kapitol teoretické části často neodpovídá jejich názvu. Typický příklad poskytuje podkapitola 3.2 Interaktivní tabule v systému didaktické techniky. O interaktivní tabuli je tam jediná věta na s. 39. „Interaktivní tabule, jako jeden z mála příkladů didaktické techniky, byla primárně vyvinuta pro školní prostředí a potřeby vyučování“.

Domnívám se, že teoretická část měla být jinak strukturovaná, měla začít analýzou didaktických prostředků v procesu výuky a deduktivní logikou směřovat k analýze fenoménu, který je v názvu disertační práce. Takto teoretická část působí nesourodě a není kompatibilní s empirickou částí práce.

Empirická část „vyvažuje“ slabiny teoretické části, přesto se nevyvarovala některých metodologických (terminologických) nepřesností, (vazby výzkumný problém - výzkumné otázky, hypotézy a jejich verifikace, např. na s. 95 - nepotvrzuje se hypotéza, ale její platnost), apod.

U prvního výzkumného šetření si autorka stanovuje 3 výzkumné problémy. Kladem je určitě pracnost při získávání učitelů pro vyplnění dotazníku. Analýzu výsledků provádí v kapitole 4.2 jednotlivě za každou dotazníkovou položkou a na s. 67 v kapitole 4.3 shrnuje výsledky výzkumu pouze na polovině jedné stránky. Některá fakta šetření měla být více zhodnocena.

U druhého šetření si stanovila 2 výzkumné problémy týkající se vlivu IWB na studijní výsledky žáků v anglickém jazyce, na efektivitu výuky a zda, a do jaké míry, ji lze považovat za motivační didaktický prostředek. I přes určité nedostatky lze tuto část disertační práce považovat za nejpropracovanější, připravila postupné kroky, které uvádí na s. 69. Je dobře charakterizován výzkumný soubor, popsány výzkumné metody, realizován předvýzkum, proveden pedagogický experiment, analyzovány výsledky výzkumu a provedeno shrnutí. Nabízí se ale otázka, zda obecná metodologie v kapitole 5.3 neměla být zařazena na konec teoretické části práce, a její konkrétní aplikací na ní pak navázat v empirické části. Tím by se vyjasnila kompatibilita a smysluplnost propojení obou částí disertační práce.

Nevysvětlena, s výjimkou stručného konstatování v závěru DP, zůstává otázka, jak spolu ona dvě provedená výzkumná šetření souvisí.

Závěrem musím konstatovat, že současnou verzi dizertační práce z výše uvedených důvodů (teoretické a metodologické nedostatky, nesystémové pojetí struktury, nepřesně vymezený cíl disertační práce) **zatím nedoporučuji k obhajobě.**

Doporučuji především vyjasnit a přesně formulovat cíl disertační práce, upravit její teoretickou část tak, aby na ní organicky navázala empirická část, její výzkumná šetření a jejich výsledky. Zvážit, zda by nebylo prospěšnější pouze jedno výzkumné šetření.

V Liberci, 2. května 2013

doc. PaedDr. Josef Horák, CSc.

PPVE UOP

KÁZEŇ VE ŠKOLE

- 1. Úvod**
- 2. Různá pojetí kázně**
- 3. Autorita učitele**
- 4. Determinanty sociálního chování žáků**
- 5. Vedení žáků ke kázni**
 - a) Stanovení pravidel chování**

- b) Posilování vhodného (žádoucího) chování žáků**
- c) Učitelovy postupy při nevhodném chování žáků**
- d) Prevence nevhodného sociálního chování žáků**

Témata (otázky a úkoly) na cvičení:

- 1. Vymezte rozdíly mezi autoritativním, demokratickým a liberálním pojetím kázně. Použijte k tomu ANALOGIE s vymezením totalitní společnosti, demokratické společnosti a hypotetické anarchistické společnosti**
- 2. V reálné práci učitele vždy převládá jedno z výše uvedených pojetí kázně. Přesto v některých situacích může učitel zvolit jiné pojetí kázně. Uveďte příklady takových situací.**
- 3. Vysvětlete význam autority učitele z hlediska výchovy ke kázni.**
- 4. V čem spočívá význam autority pro zdravý psychický vývoj žáků?**
- 5. Uveďte příklady zneužití autority ve škole.**
- 6. Analyzujte všechny možné příčiny chování žáka. Pro každou hypotetickou příčinu navrhněte adekvátní pedagogický přístup:**
 - a) Žák trvale vyrušuje při vyučování**
 - b) Žák je trvale agresivní**
 - c) Žák je trvale pasivní a zanedbává své povinnosti**
- 7. Jak ovlivňuje chování žáka učitel, jak spolužáci, uveďte příklady**
- 8. Vysvětlete, jak chování žáka ovlivňují fyzikální a pedagogické faktory**

9. Analyzujte školní řád (vybrané školy) a navrhněte způsob práce s ním ve vaší třídě z hlediska výchovy ke kázni
10. Které metody sociálního učení se uplatňují při osvojování určitého vzorce chování žáky?
11. Vysvětlete používání odměn a trestů na SOŠ.
12. Proč je důležité spojovat chování žáků s určitými důsledky?
13. Navrhněte a zdůvodněte za jaké chování by bylo vhodné použít k potrestání žáka důtku třídního učitele, ředitelskou důtku podmíněčné vyloučení a vyloučení žáka ze školy. Kdy naopak pochvalu třídního učitele nebo ředitele školy.
14. Navrhněte možnosti, jak posílit demokratické soužití ve vaší třídě.
15. Uveďte situace ze školního života, při nichž je vhodné (a jak) vštěpovat žákům mravní hodnoty. Jak souvisí mravní hodnoty s výchovou ke kázni, resp. uvědomělé ukázněnosti

P ř i h l á š e n í

KPP – josef.horak slovan

STAG – josef_horak rodné číslo

Liane (Vema) - autobus

Moodle – josef.horak 15notebook15